

УКРАЇНА ТА УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ

Моніторинг зобов'язань за період з 2014 року — I півріччя 2016 року

ЧИ ВІДБУВСЯ ПРОГРЕС?

станом на 01 березня 2017 року

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ПОЛІТИКИ

Konrad
Adenauer
Stiftung

Рецензія

Любов Акуленко,
виконавчий директор ГО "УЦЕП"

Автори звіту

Дмитро Науменко,
старший аналітик
ГО "УЦЕП"

Олена Степаненко,
експерт з права ЄС
ГО "УЦЕП"

Євгеній Ковтун,
експерт з права ЄС
ГО "УЦЕП"

Експерти

Андрій Андрусевич — експерт, Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довілля»

Наталія Андрусевич — голова правління, Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довілля»

Наталія Кириченко — директор ГО "PH Capital"

Зміст

4

Методологія

5

Резюме

6

Оцінка прогресу виконання зобов'язань
(2014 рік — I півріччя 2016 рік)

станом на 1 березня 2017 року

8 | Енергетика

18 | Транспорт

22 | Довкілля

25 | Громадське здоров'я

29

Висновки

32

Рекомендації

Методологія

В липні 2016 року був підготовлений перший звіт “Україна та Угода про асоціацію. Моніторинг виконання за 2014 – I-півріччя 2016 року” (Звіт I), в якому було проаналізовано прогрес в адаптації національного законодавства до вимог актів ЄС, що містяться в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), станом на кінець липня 2016 року.

Даний звіт розроблений з метою аналізу прогресу по тих зобов'язаннях, які Україна не виконала вчасно в період від 2014 р. до I півріччя 2016 р. В звіті проаналізована динаміка змін, які відбулися чи не відбулися з II півріччя 2016 р. по 1 березня 2017 року.

Резюме

Підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), накладає на Україну зобов'язання виконувати домовленості. В той же час виконання зобов'язань має відбуватися вчасно та якісно.

Станом на липень 2016 року мала бути проведена адаптація законодавства у сферах:

- **енергетика** — 8
- **транспорт** — 3
- **довкілля** — 1
- **громадське здоров'я** — 3

На момент підготовки першого Звіту “Україна та Угода про асоціацію. Моніторинг виконання за 2014 – I півріччя 2016 року” найбільш успішною була адаптація у сфері енергетики, однак і вона не була повністю завершена. У сфері транспорту були розроблені проекти законів, проте станом на сьогодні лише один із них пройшов перше читання. У сфері громадського здоров'я було прийнято 2 накази, але вони не враховували останніх змін в законодавстві ЄС. У сфері довкілля адаптація положень не відбулась. Аналіз в рамках даного звіту показує, що ситуація майже не змінилась. І надалі найбільш успішною залишається сфера енергетики, де системно відбувається адаптація, а також імплементація європейського законодавства. В інших сферах особливих змін за проаналізований період не виявлено.

Даний звіт підготовлено з метою оцінити прогрес у виконанні зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію впродовж серпня 2016 року – 1 березня 2017 року, а саме адаптації законодавства України до положень актів ЄС, строк виконання яких сплив ще у кінці першої половини 2016 року.

**Оцінка прогресу виконання зобов'язань
(2014 рік – I півріччя 2016 рік)
*станом на 1 березня 2017 року***

Енергетика

Головними виконавцями, що відповідають за адаптацію законодавства України до законодавства ЄС в енергетичній сфері, є: **Міністерство енергетики та вугільної промисловості України** (Міненерговугілля), **Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України** (Держенергоефективності), **Міністерство екології та природних ресурсів** (Мінекології).

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – Угода про асоціацію), Україні необхідно було виконати низку зобов'язань, спрямованих на реформування національного енергетичного ринку відповідно до стандартів ЄС, які закріплені в *acquis communautaire* ЄС, а також визначені Договором про заснування Енергетичного співтовариства (які, відповідно до положень Угоди про асоціацію, мають пріоритет у випадку конфліктних ситуацій).

У період з 1 листопада 2014 року по I-ше півріччя 2016 року Україні необхідно було виконати 8 таких зобов'язань, 3 з яких стосувались ринку газу, 3 – ринку електроенергії, 2 – сфери енергоефективності:

• **Щодо організації ринку газу:**

1) **Директива № 2009/73** «Про спільні правила внутрішнього ринку природного газу», яка встановлює необхідність забезпечення юридичного розділення вертикально-інтегрованих монополій, недискримінаційного доступу третіх сторін до систем транспортування та розподілу газу, забезпечення права споживачам вільно обирати постачальників та створення кращих стандартів захисту споживачів.

2) **Регламент (ЄС) № 715/2009** «Про умови доступу до мереж транспортування природного газу» уточнює Директиву 2009/73 та встановлює правила в системі розрахунків та звітування, правила балансування та накладення штрафів за створення дисбалансу, регулює справедливий розподіл пропускнуої спроможності та управління перевантаженнями.

3) **Директива № 2004/67** стосовно заходів забезпечення безперервного постачання природного газу, яка визначає мінімальні стандарти безпеки постачання газу для всіх учасників ринку, вимагає від компетентних органів держави складати план надзвичайних заходів на національному рівні з метою реагування на надзвичайні ситуації на ринку газу, а також визначити категорію «вразливих споживачів» та забезпечити їм належний рівень захисту.

• **Щодо організації ринку електроенергії:**

1) **Директива № 2009/72/ЄС** щодо загальних правил функціонування внутрішнього ринку електроенергії, яка передбачає можливість усім споживачам вільно обирати своїх постачальників, встановлює рівні умови для продажу електроенергії, вимагає усунення дискримінації чи невідгідного становища на ринку електричної енергії, а також передбачає розвиток транскордонних міжсистемних сполучень для забезпечення споживачів та промислового сектору електроенергією за найбільш сприятливою конкурентною ціною.

2) **Регламент (ЄС) № 714/2009** «Про умови доступу до мережі для транскордонного обміну електроенергією», яка визначає рівні правила для транскордонного обміну електроенергією, передбачає створення механізму компенсації для транскордонних потоків електроенергії та встановлення гармонізованих тарифів за транскордонне транспортування, встановлює розподіл наявних пропускних потужностей міжсистемних сполучень між національними транспортними системами.

3) **Директива № 2005/89** щодо заходів, що стосуються безпеки постачання електроенергії та інвестицій в інфраструктуру, яка спрямована на створення адекватних фінансових стимулів для здійснення інвестицій у зношені основні фонди та підвищення надійності постачання електроенергії, що зумовить створення нової інфраструктури ринку електроенергії на основі європейського регулювання.

• **Щодо регулювання в сфері енергоефективності:**

1) **Директива № 2010/31** «Про енергетичні характеристики будівель», яка передбачає законодавче визначення мінімальних рівнів енергоспоживання для нових будівель або будівель, що проходять реновацію з метою зниження витрат енергії у житловому секторі.

2) **Директива № 2010/30** «Про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання енергії та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами», яка містить вимогу обов'язкового маркування ряду побутової техніки, для кожного виду якої передбачені специфічні вимоги щодо енергоспоживання, котрі визначені в дев'ятьох делегованих регламентах, кожен з яких регулює маркування окремого виду побутової техніки.

Окремо слід виділити положення **Директиви № 2009/72** та **Директиви № 2009/73**, які фактично дублюють **вимогу щодо національного регулятора на енергетичних ринках**. Дані Директиви встановлюють ряд вимог до національних регулюючих агенцій в сфері енергетики стосовно процесу відбору, прийняття рішень та фінансової компенсації членів регулятора. А також надання його членам достатніх повноважень, необхідних для нагляду за станом конкуренції в тих сегментах ринку, де вона є можливою. Це забезпечить здійснення незалежного регулювання компаній-природних монополістів, забезпечуючи баланс між інтересами споживачів, держави та бізнесу.

Чи відбувся прогрес в адаптації законодавства станом на 1 березня 2017 року?

Ринок газу

Прогрес, якого досягли (2014 р. - липень 2016 р.): Рамкова реформа моделі українського газового ринку, що передбачає адаптацію національного законодавства до вимог Третього Енергопакету ЄС, була запущена після прийняття 9 квітня 2015 року рамкового Закону України № 2250 «Про ринок природного газу». Водночас до кінця липня 2016 року було прийнято значну кількість підзаконних нормативно-правових актів, необхідних для функціонування нової конкурентної моделі газового ринку в Україні. В цих актах визначався порядок проведення розрахунків за спожитий природний газ, порядок і критерії відбору суб'єктів ринку природного газу для виконання спеціальних обов'язків та виконання ролі постачальника «останньої надії», процес створення страхового запасу природного газу, врегульовувався механізм надання доступу учасників газового ринку до газотранспортної інфраструктури тощо.

Крім цього, національний регулятор на ринку енергетики - Національна Комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (скорочено НКРЕКП), - розпочав роботу над створенням необхідного вторинного регулювання, необхідного для повноцінної імплементації, такого як Кодекси газотранспортної системи, газорозподільних систем, газових сховищ, Правила постачання природного газу, форми типових договорів для здійснення операцій на газовому ринку, методології визначення тарифів за використання газотранспортної інфраструктури та ряд інших документів.

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): У вересні 2016 року нарешті було усунуто дискримінаційну норму щодо зобов'язання для постачальників створювати страховий запас газу, причому це було зроблено на рівні закону, а не урядової постанови, як планувалося раніше. На початку жовтня Президент підписав [Закон України № 1541 «Про внесення змін до Закону України “Про ринок природного газу” \(щодо страхового запасу природного газу\)»](#), яким було внесено зміни до ч. 6 ст. 12 Закону України «Про ринок природного газу» і встановлено зобов'язання для всіх без винятку постачальників створювати страховий запас газу у розмірі не більше 10% від запланованого обсягу постачання газу споживачам на наступний місяць із можливістю щорічного коригування цього показника зі сторони Кабінету Міністрів¹. Більше того, у жовтні Міненергугілля оприлюднило проект Постанови КМУ [«Про затвердження розміру страхового запасу природного газу»](#), в якому пропонує взагалі встановити на 2017 рік нульовий розмір страхового запасу, а 10% поріг вводити лише за умови виникнення на ринку газу критичної ситуації, критерії настання яких (рівні кризових ситуацій) визначені у затвердженому Міненергугілля Національному [плані дій](#).

Отримала подальший розвиток реформа, яка має визначити юридичний статус

1) До прийняття цього закону, відповідно до [Постанови КМУ №795 від 30 вересня 2015 року](#), Нафтогаз був звільнений від зобов'язання формувати страховий запас взагалі, а інші постачальники повинні були формувати запас газу у розмірі 50% від запланованого обсягу поставок на наступний місяць, що зумовлювало виникнення конкуренції на ринку та надмірне фінансове навантаження на приватних постачальників газу.

газорозподільних систем, що перебувають у власності держави. Після серії домовленостей між головними учасниками процесу, у Верховній Раді було зареєстровано новий урядовий [законопроект № 5558 щодо забезпечення використання газорозподільних систем](#), що встановлює остаточну версію режиму використання газових мереж приватними газопостачальними підприємствами (облгазами), за якого компанії будуть використовувати мережі на умовах оренди і сплачувати за це відповідну орендну плату². Законопроект наразі знаходиться на розгляді у Комітеті ПЕК і навіть був винесений на голосування 21 лютого, яке, однак, не відбулося.

НКРЕКП розробила ряд актів вторинного законодавства, які стосуються регулювання ринку природного газу, зокрема:

1. [Зміни до Кодексу газорозподільних мереж](#), що передбачають створення механізму громадського контролю при формуванні операторами газорозподільних мереж планів власного розвитку;
2. [Зміни до типового договору на транспортування природного газу](#), в якому прописаний новий механізм розрахунку потужності точки виходу з ГТС у випадку, коли замовником послуги з транспортування природного газу є безпосередній споживач цього газу;
3. [Ліцензійні умови провадження господарської діяльності на ринку природного газу](#), які встановлюють такі регуляторні вимоги до компаній, що працюють на ринку газу, як необхідний рівень фінансового забезпечення, доступ споживачів до певної інформації тощо.

Ринок електроенергії

Прогрес, якого досягли (2014 р. - липень 2016 р.): Відповідно до норм Другого Енергопакету ЄС, адаптація законодавства в електроенергетичній сфері мала розпочатися після набуття чинності [Закону України № 663 «Про засади функціонування ринку електричної енергії України»](#) 1 січня 2014 року, однак так і не був імплементований, оскільки його норми стали неактуальними рівно через рік після цієї дати, оскільки Україна, ставши членом Енергетичного Співтовариства, зобов'язалась імплементувати норми вже Третього Енергопакету ЄС³. У квітні 2016 року, відповідно до вимог нових актів ЄС, Кабмін подав на розгляд до ВРУ [законопроект № 4493 «Про ринок електричної енергії України»](#), згідно з положеннями якого передбачався перехід на нову модель ринку електроенергії, зі створенням оператора ринку, закупівлею нового програмного забезпечення для тестування окремих сегментів ринку, здійсненням заходів із відокремлення операторів систем розподілу та постачальників електроенергії тощо.

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): Станом на

2) Однак досі існує суперечність стосовно того, хто буде виступати власником газорозподільних мереж та орендодавцем з боку держави. Депутати навіть зареєстрували альтернативний законопроект (№5558-1), в якому пропонують визначити орендодавцем не Фонд Держмайна, а «визначеного КМУ суб'єкта господарювання державної форми власності», яким цілком може стати НАК «Нафтогаз», як власник меншоритарних пакетів акцій компанії-операторів ГТС.

3) Наразі у Верховній Раді зареєстровано законопроект [№ 5625](#), в якому пропонується визнати діючий закон таким, що втратив чинність.

середину березня 2017 року, після внесення численних правок, **законопроект №4493 досі перебуває на розгляді в Комітеті з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки** (далі – Комітет з питань ПЕК), фактично блокуючи реформу ринку електроенергії, яка, відповідно до частини 1 ст. 31 та Розділу «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту №4493, має розпочатися вже з 01 липня 2017 року. Це призводить до значних викривлень ринкового механізму на ринку електроенергії та його несумісності з відповідними вимогами ЄС.

НКРЕКП продовжило розробку регулювання, необхідного для запровадження моделі стимулюючого тарифоутворення (т. зв. RAB-регулювання) у сфері передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, що має позитивно вплинути на залучення інвестицій в оновлення мережевої інфраструктури, та окремої методики «cost+» для встановлення тарифу на послуги з диспетчерського управління ОЕС України (в цілому було оприлюднено 8 проектів відповідних постанов).

Енергоефективність

Прогрес, якого досягли (2014 р. - липень 2016 р.): Адаптація законодавства у сфері енергоефективності почалася у зворотному порядку: була прийнята низка актів вторинного законодавства, які регулювали детальні процедури по енергомодернізації, в той час як рамкові закони залишаються неприйнятими на різній стадії готовності.

Урядовий законопроект **№ 4941 «Про енергетичну ефективність будівель»** та розроблений народними депутатами України у співпраці з Держенергоефективності законопроект **№4901 «Про комерційний облік комунальних послуг»** перебували на стадії розгляду у Верховній Раді України.

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): Законопроект № 4941, який був винесений на голосування у Верховну Раду 7 листопада, не пройшов перше читання і був відправлений на доопрацювання у профільний Комітет з питань ЖКГ. Головною точкою спотикання стало питання обов'язковості отримання енергетичних сертифікатів власниками нерухомості, видача яких передбачає проведення енергетичного аудиту. Наразі зареєстровано два альтернативних депутатських законопроекти, один з яких, як очікується, зможе стати компромісним варіантом (№4941-1). Законопроект №4901 було прийнято у першому читанні 18 жовтня 2016 року і зараз до нього вносяться правки, що дозволять уникнути колізій з режимом власності на прилади обліку, особливо у сфері комунального теплопостачання.

Інший важливий законопроект – **№ 1581 «Про житлово-комунальні послуги»** – має на меті врегулювати проблемні питання реформи житлово-комунального ринку та зняти останні перешкоди для розвитку об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (т. зв. ОСББ). Пройшовши перше читання ще у лютому 2016 року, він і досі готується бути розглянутим у другому читанні у Парламенті.

У сфері енергетичного маркування побутових приладів Україна ще в 2013 році провела адаптацію свого законодавства до вимог рамкової Директиви №2010/30, заклавши загальні засади системи енергетичного маркування. Також

було розпочато розробку і затвердження детальних технічних регламентів для визначених типів енергопоглинаючих продуктів⁴.

Станом на перший квартал 2017 року було прийнято і введено в дію 4 таких регламенти (для холодильників, пральних машин, посудомийних машин, а також електричних ламп і світильників), 5 проектів регламентів ще очікують на прийняття.

Реформа енергетичного регулятора

Прогрес, якого досягли (2014 р. - липень 2016 р.): Процес створення національного регулятора на енергетичних ринках розпочався з подання у лютому 2016 року до ВРУ законопроекту № 2966-д «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі - НКРЕКП). Після тривалих і важких політичних дискусій щодо конституційного статусу енергетичного регулятора, а також моделі обрання і призначення того, хто буде контролювати процес призначення членів НКРЕКП, 22 вересня Закон України №1540 **«Про НКРЕКП»** було нарешті прийнято Верховною Радою.

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): Закон вступив в силу 8 грудня 2016 року і встановив кардинально нові вимоги до процедури відбору комісіонерів, незалежності НКРЕКП від політичного та бізнес-втручання, прозорості та відкритості прийняття рішень і т.д. Водночас результатом політичного компромісу стала відстрочка першої ротації «старих» членів НКРЕКП, яка має розпочатися лише через 6 місяців з дати вступу силу, останніх же двох комісіонерів⁵ мають змінити через 18 місяців (півтора року), що не дає змогу здійснити реформу енергетичного регулятора якнайшвидше.

Чи відбувся прогрес в імplementації станом на 1 березня 2017 року?

Прогрес, якого досягли (2014 р. - липень 2016 р.): Проте, з огляду на позитивні зрушення в адаптації національного законодавства щодо ринку газу, відповідно до вимог ЄС, процес імplementації вказаних норм ЄС призвів лише до фрагментарних змін на ринку газу. Безумовним успіхом можна вважати розпочатий процес розділення вертикально-інтегрованої монополії НАК «Нафтогаз України» та цінову реформу (було лібералізовано ціни на газ для промисловості), в результаті якої виникла конкуренція на оптовому ринку газу, в сегменті його постачання комерційним (непобутовим) споживачам та з'явилася можливість налагодити імпорт газу з країн ЄС. З іншої сторони, приведення регульованих цін на газ для населення та теплопостачальних компаній до паритету з цінами імпорту хоч і дозволило ліквідувати корупційні ризики в цьому сегменті ринку, проте споживачі так де-факто і не отримали можливості змінювати постачальника через протиріччя, що виникли між регулюючими органами в питаннях розділення рахунків на плату за газ як товар і абонентську плату за використання потужностей розподільних мереж, тому реальна конкуренція на цьому сегменті ринку між постачальниками на сьогодні відсутня.

4) Див. Моніторинговий звіт УЦЕП «Україна та Угода про асоціацію: моніторинг зобов'язань зі строком виконання 1 липня – 1 листопада 2016 року» для більш детального огляду ситуації

5) Всього НКРЕКП має 7 членів, включно із Головою.

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): В серпні 2016 року уряд опублікував остаточний варіант **Плану реструктуризації НАК «Нафтогаз України»⁶**, в якому було обрано модель відокремлення діяльності з транспортування природного газу від інших видів діяльності, які здійснює ця вертикально-інтегрована державна компанія. План розділення «Нафтогазу» передбачає відділення діяльності з транспортування та зберігання газу від інших видів бізнесу компанії шляхом створення двох нових акціонерних товариств: «Магістральні газопроводи України» – якому буде належати газотранспортна система (ГТС)⁷, та «Підземні газосховища України» - якому будуть належати підземні сховища газу (ПСГ). Цим двом компаніям мають бути передані відповідні активи ПАТ «Укртрансгаз», що здійснює управління газотранспортною системою та сховищами газу.

У вересні навколо корпоративної реформи НАК «Нафтогаз» стався [скандал](#), коли Міністерство економічного розвитку і торгівлі своїм наказом⁸ схвалило зміни до статуту НАК «Нафтогаз», якими розширило свої повноваження щодо контролю над оператором ГТС (ПАТ «Укртрансгаз»). Це було зроблено зокрема задля створення наглядової ради ПАТ «Укртрансгаз» з включенням до її складу незалежних директорів та контролю над його операційною діяльністю. Міністерство пояснювало цей крок тим, що подібна структура буде сприяти незалежності «Укртрансгазу» від НАК «Нафтогаз». Однак, оскільки це рішення суперечило раніше затвердженому Плану реструктуризації НАК «Нафтогаз», воно викликало цілком обґрунтовану критику зі сторони «Нафтогазу», Світового банку, ЄБРР та Секретаріату Енергетичного співтовариства як таке, що не відповідає євроінтеграційним зобов'язанням України. В результаті, 19 вересня це рішення було скасоване.

Водночас питання оцінки, виділення і передачі активів ГТС є на теперішній момент одним із головних каменів спотикання, що блокує реформу НАК «Нафтогаз», оскільки активи ПАТ «Укртрансгаз» не можуть бути виділені із структури НАК-у до завершення судової справи між «Нафтогазом» та російським «Газпромом» у Арбітражному інституті Торговельної палати м. Стокгольм з приводу правомочності двох контрактів (один на постачання російського газу до України, а інший – на його транзит через українську ГТС до країн Європи), в якій відповідачем зі сторони України є «Нафтогаз» як вертикально-інтегрована компанія. Сумарна вартість позовних вимог по цій справі на момент прийняття рішення може скласти біля 80 млрд дол. США, рішення по цinovому позову очікується в квітні 2017 року, по транзитному – наприкінці червня 2017 року⁹.

Відкриття комерційного сегменту на ринку газу та імплементація необхідного регулювання щодо вільного доступу приватних постачальників до газотранспортної інфраструктури мало результатом вихід на українських ринок кількох великих європейських газових постачальників (зокрема, компаній Engie, Trófigura та ін), які тепер будуть постачати газ не лише трейдерам, а і кінцевим споживачам. Вихід

6) Постанова Кабінету Міністрів України №496 [«Про відокремлення діяльності з транспортування та зберігання \(закачування, відбору\) природного газу»](#) від 1 липня 2016 року.

7) Компанія була створена у листопаді 2016 року.

8) [Наказ МЕРТ № 1478](#) від 7 вересня 2016 року.

9) Детальніше читайте за [посиланням](#).

європейських газових компаній на український ринок свідчить про успішність обраної моделі реформування газового ринку та буде мати значний вплив на розвиток конкуренції на ринку.

Також, з метою збільшення потужностей з реверсу природного газу з країн ЄС, в грудні Україна та Польща [підписали Угоду](#) про правила взаємодії національних ГТС через майбутній інтерконектор Україна – Польща. Інтерконектор довжиною 99,3 км наразі перебуває на стадії проектування і після завершення будівництва дозволить збільшити пропускну здатність реверсу до максимуму 5 млрд куб. м. на рік у 2020 році.

Наступним важливим кроком з імплементації нової моделі ринку газу в Україні має стати перехід оператора ГТС – ПАТ «Укртрансгаз» на режим добового балансування ринку, який має збільшити гнучкість та знизити ризики постачання газу для всіх гравців на ринку, для чого компанією було придбано та проходить адаптацію відповідне програмне забезпечення. Також відповідною робочою групою при Міненерговугілля наразі розглядається механізм створення біржової торгівлі газом, що дозволить створити ліквідний фізичний хаб з торгівлі газом на західних кордонах України та створити об'єктивний ціновий сигнал для всіх учасників ринку.

Ринок електроенергії

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): Внаслідок затягування із прийняттям Верховною Радою рамкового законопроекту № 4493 «Про ринок електричної енергії України» імплементація нової конкурентної моделі ринку електроенергії, сумісної із вимогами Третього Енергопакету ЄС досі не може розпочатись. Робота над прийняттям вторинного регулювання, яке має забезпечити належну імплементацію норм нового закону, також знаходиться лише на початковому етапі.

Енергоефективність

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): В цілому процес імплементації регулювання у сфері енергоефективності, що є сумісним із нормами ЄС, проходить на рівні підзаконних нормативно-правових актів. Так, наприклад, з травня 2017 року мають вступити в силу нові Державні будівельні норми [«Теплова ізоляція будівель»](#) та «Програмне забезпечення», розроблені Мінрегіонбудом влітку 2016 року, і які впровадять єдині з країнами ЄС стандарти для розрахунків показників енергоефективності будівель та програмне забезпечення, необхідне для проведення якісних енергетичних аудитів будинків.

Нова система енергетичного маркування побутових приладів також почала запроваджуватись, але лише для 4-х типів приладів (для холодильників, пральних машин, посудомийних машин, а також електричних ламп і світильників), і наразі має певні проблеми із організацією вибіркового перевірок контролюючими органами інформації про рівні споживання, що подаються виробниками та імпортерами таких приладів.

Реформа енергетичного регулятора

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): Імплементація

вимог нового закону, на жаль, досі не може розпочатись через брак політичної волі сформувати і обрати на відкритому конкурсі нових членів НКРЕКП. Процес формування Конкурсної комісії досі не запущено (до якої мають бути призначені 5 представників: 2 – від Верховної ради, 2 – від Президента, 1 від Кабінету Міністрів), хоча крайній рекомендований для цього строк в Законі вже минув 23 лютого 2017 року¹⁰. Відповідний поіменний план ротації з поіменним списком комісіонерів, який має затвердити Президент, також не було опубліковано, як того вимагає п. 3 Перехідних положень Закону. В цілому ротація чинних членів енергетичного регулятора за прозорим конкурсом стала вкрай необхідною, особливо після прийняття чинним складом НКРЕКП двох дуже контроверсійних регуляторних рішень – ціні вугілля, що постачається тепловим електростанціям (т. зв. формула «Роттердам+») та розрахунку вартості нестандартних підключень до електромереж – за які на адресу регулятора лунають звинувачення у залежності від політиків та непрофесійності.

10) Виходячи з положень ст. 8 Закону про НКРЕКП, відповідно до якого після свого формування Конкурсної комісії (умовно з дати вступу в дію Закону) вона сумарно має не більше 105 днів для оголошення конкурсу, розгляду заявок та призначення кандидатів на посаду Президентом).

Транспорт

Головним центральним органом виконавчої влади, відповідальним за виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у сфері транспорту, є Міністерство інфраструктури України.

У Додатку XXXII до Глави V «Транспорт» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС передбачені терміни впровадження відповідного законодавства ЄС, а саме з **1 листопада 2014 року по I півріччя 2016 року** Україна мала адаптувати 3 директиви у сфері автомобільного транспорту та перевезення небезпечних вантажів, що дало б змогу наблизити норми та стандарти функціонування автомобільного транспорту в країні до європейських стандартів, пришвидшити процес інтеграції національної транспортної системи до транспортної системи ЄС:

1) Директива Ради № 92/6 «Про встановлення та використання пристроїв обмеження швидкості для певних категорій механічних транспортних засобів у Співтоваристві», положення якої передбачають встановлення максимально допустимої швидкості, на яку має бути налаштований тахограф (пристрій обмеження швидкості): для міжнародних вантажних автомобілів – 90 км/год, для автобусів – 100 км/год.

2) Директива № 2009/40 Європейського Парламенту та Ради «Про перевірки з придатності до експлуатації автомобілів та автопричепів», положення якої визначають методи перевірки технічного стану транспортного засобу та критерії їх оцінки, передбачають необхідність підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері технічного обслуговування, а також усунення монополії держави в наданні дозволів на проведення пунктами технічного контролю відповідної діяльності.

3) Директива № 2008/68 Європейського Парламенту та Ради «Про перевезення небезпечних вантажів внутрішніми шляхами», яка встановлює вимоги щодо перевезень небезпечних вантажів автомобільним, залізничним та внутрішнім водним транспортом відповідно до європейських вимог та згідно з угодами ЄЕК ООН у цій сфері, стороною яких є Україна.

Чи відбувся прогрес в адаптації законодавства станом на 1 березня 2017 року?

Прогрес, якого досягли (2014 р. - липень 2016 р.): Станом на 11 травня 2016 року у Парламенті було зареєстровано урядовий (розроблено Міністерством інфраструктури України) проект Закону України **№ 4644** «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення їх у відповідність із

законодавством Європейського Союзу у сфері перевезення небезпечних вантажів», який повністю враховував положення **Директиви № 2008/68** про небезпечні вантажі. Проект вносить зміни до чинних законів у сфері транспорту, встановлює єдині правила для безпечного перевезення небезпечних вантажів на внутрішньому та міжнародному сполученнях.

В той же час, 17 травня 2016 року Кабінетом Міністрів України був повторно поданий на розгляд до ВРУ проект Закону № 4683 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері автомобільного транспорту з метою приведення їх у відповідність з актами Європейського Союзу»¹¹, який був розроблений з метою імплементації *acquis comunitar* у сфері автомобільного транспорту до діючого законодавства України, зокрема **Директиви № 92/6 щодо пристроїв обмеження швидкості та № 2009/40 щодо технічного стану транспортних засобів**.

Законопроект передбачено нові правила доступу на ринок автомобільних перевезень, створення інституту менеджерів перевезень та системи підвищення їх кваліфікації, встановлення чітких правил контролю робочого часу та відпочинку водія, впровадження тахографів для посилення безпеки на дорогах тощо. До того ж, даний законопроект врахував положення, передбачені **Директивою № 2014/45** щодо придатності транспортних засобів до експлуатації.

В доповнення до проекту Закону, що має врегулювати перевезення небезпечних вантажів, у 2016 році Міністерством інфраструктури України був розроблений проект **Правил перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами України**, у якому враховані як норми **Європейської угоди про міжнародні перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами (ВОПНВ)**, так і **Директиви № 2008/68**, зокрема щодо здійснення вантажно-розвантажувальних операцій щодо небезпечних вантажів, належної підготовки персоналу, який виконує операції, пов'язані з перевезенням небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами. Станом на кінець 2016 року проект Правил був направлений на погодження до зацікавлених органів влади, після чого очікується здійснення процедури державної реєстрації відповідного наказу Міністерством юстиції України.

Однак, станом на **1 липня 2016 року** жоден із запропонованих законопроектів ВРУ прийнято не було.

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): 6 липня 2016 року Комітет Верховної Ради України з питань транспорту оприлюднив висновок, в якому рекомендував взяти за основу проект ЗУ № 4644, що спрямований на імплементацію **Директиви № 2008/68** щодо перевезення небезпечних вантажів. Проект цього Закону було прийнято у першому читанні 17 січня 2017 року та Постановою ВРУ № 1814-VIII відправлено в Комітет з питань транспорту на доопрацювання. Наразі законопроект готується до винесення на голосування у другому читанні. За словами незалежних експертів та, як вже зазначалося вище, проект Закону відповідає європейським стандартам та не містить норм, що

11) Законопроект був розроблений протягом 2015 року та внесений до Парламенту у грудні 2015 року, повернутий у зв'язку зі зміною Уряду до Кабінету Міністрів України у квітні 2016 року та у травні внесений на розгляд ВРУ вдруге.

можуть протирічити актам ЄС.

Що ж стосується проекту Наказу Міністерства інфраструктури України **«Про затвердження Правил перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами України»**, то станом на 1 березня 2017 року він проходить процедуру погодження із зацікавленими ЦОБВ. Разом з тим, чинними залишаються Правила судноплавства на внутрішніх водних шляхах України, затверджені Міністерством транспорту України 16 лютого 2004 року, деякі положення яких врегульовують питання перевезення небезпечних вантажів.

Водночас, Комітет Верховної Ради України з питань транспорту 2 листопада 2016 року надав висновок стосовно проекту Закону № 4683 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері автомобільного транспорту з метою приведення їх у відповідність з актами Європейського Союзу», в якому рекомендував повернути його на доопрацювання. Підставою такою висновку є (на думку Комітету) відсутність системного підходу до визначення нових правил регулювання сфери пасажирських автомобільних перевезень, впровадженій не повною мірою порядок перевірки з придатності транспортних засобів до експлуатації, не врегульовані питання надання громадських пасажирських послуг (Регламент № 1370/2007) тощо. Станом на 1 березня 2017 року рішення про повернення проекту закону на доопрацювання Кабінету Міністрів немає.

Як наслідок, станом на сьогодні Україна продемонструвала результати лише стосовно Директиви, яка стосується перевезення небезпечних вантажів, так як 17 січня в 1-му читанні був прийнятий відповідний законопроект. В інших напрямках транспортної сфери Україна не виконала повністю жодного зобов'язання. Без імплементації зазначених директив в національне законодавство, запровадження європейських стандартів щодо безпеки у сфері транспорту, доступу на ринок перевезень, класифікації транспортних засобів, підготовки фахівців, підвищення соціальних стандартів здійснення комерційних перевезень в Україні не відбудеться.

Довкілля

Головним виконавцем, який відповідає за адаптацію законодавства України до законодавства ЄС в сфері довкілля, є **Міністерство екології та природних ресурсів України**.

Відповідно до Угоди про асоціацію, Україна станом на **1 січня 2015 року** була зобов'язана завершити впровадження положень **статті 4.2 Директиви Ради № 2009/147** «Про збереження диких птахів» в національне законодавство (далі - **Пташина Директива**).

Чи відбувся прогрес в адаптації законодавства станом на 1 березня 2017 року?

Прогрес, якого досягли (2014 р. - липень 2016 р.): В цілому Директива передбачає загальну заборону відстрілу та відлову усіх диких птахів, за винятком деяких видів (наприклад таких, яким загрожує вимирання, або вони є вразливими до особливих змін у їх середовищі існування чи вважаються рідкісними через малу популяцію, обмежене локальне розповсюдження та інше).

Норма, що прописана в статті 4.2 Директиви, передбачає запровадження захисту для середовищ існування мігруючих видів птахів у морській зоні та на суші, особливо на водно-болотних угіддях міжнародного значення (на практиці – Рамсарські угіддя).

Імплементация положень даної Директиви в національне законодавство вимагає створення спеціальних природоохоронних територій (СПТ) та запровадження в їх межах режиму охорони птахів, що передбачає створення окремих «пташиних заповідників». Запровадження спеціальних природоохоронних територій зобов'язало б Україну вжити необхідних заходів для збереження, підтримки та відновлення достатньої різноманітності існування птахів. Створення таких «пташиних заповідників» в ЄС означає їх автоматичне включення до європейської мережі природоохоронних територій - NATURA 2000.

Натомість для реалізації поставлених Директивою зобов'язань, Мінприроди вживає заходів зі створення Смарагдової мережі – території особливого природоохоронного значення, які створюються під егідою Бернської конвенції. Створення Смарагдової мережі передбачалось на території вже існуючого природничо-заповідного фонду. Попри це, Пташина Директива передбачає створення окремих СПТ для птахів, а не формування їх виключно на базі існуючого природно-заповідного фонду, в якому діє інший режим захисту.

Основною проблемою адаптації національного законодавства в сфері захисту

диких птахів є відсутність норм, які мали б врегулювати порядок створення та функціонування СПТ. Для цього необхідним та важливим елементом адаптації є обрання та розробка політико-правової моделі апроксимації положень Директиви в цій частині. Зокрема потребує вирішення питання організаційно-правової форми СПТ в Україні, де необхідно визначити особливості утраління, обліку, режиму охорони та контролю за цією територією.

В чинному законодавстві України визначено статус і завдання орнітологічних заказників, як природно-заповідних територій, створених для забезпечення охорони місць існування птахів. З точки зору організаційно-правової форми орнітологічні заказники є найбільш наближеною категорією до СПТ. Проте режим функціонування заказників, особливості охорони і захисту птахів на їх території є недостатньо врегульованим на законодавчому рівні, а тому не відповідає вимогам Директиви. Для реалізації цілей Пташиної Директиви, найбільш вдалим вирішенням ситуації з організаційно-правовою формою СПТ буде надання їй статусу самостійної форми охорони природи. Розв'язання цієї проблеми забезпечить незалежність правового регулювання СПТ від чинної системи природно-заповідного фонду України. Вказаний варіант не вимагатиме численних змін в чинному законодавстві про природно-заповідний фонд, а джерелом правового регулювання СПТ стануть положення Директиви.

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): На сьогодні лише загальний режим охорони птахів щодо полювання, продажу тощо в цілому відповідає вимогам законодавства України. В рамках законодавства про охорону тваринного світу та природно-заповідний фонд в Україні існує система охорони диких птахів. Ситуація навколо захисту диких птахів позбавлена достатньої уваги з боку відповідальних за це органів та Парламенту. В той час як ЄС виділяє цю проблему як пріоритетну по своїй значимості. Нещодавно в ЄС був завершений аналіз ефективності цієї Директиви, яка була визнана такою, що повністю відповідає покладеним на неї цілям. Для України це говорить про те, що впровадження норм даної Директиви і на її території сприятиме охороні довкілля. Станом на 1 березня 2017 р. Україна не зробила жодних кроків для адаптації Пташиної Директиви.

Громадське здоров'я

Головним виконавцем, який відповідає за адаптацію законодавства України до законодавства ЄС в сфері громадського здоров'я, є **Міністерство охорони здоров'я України**.

Відповідно до Угоди про асоціацію, **станом на грудень 2015 року** Україна повинна була адаптувати національне законодавство у сфері інфекційних хвороб до 3 актів ЄС:

1) **Рішення № 2119/98** «Про створення мережі епідеміологічного нагляду та контролю за поширенням інфекційних захворювань в Співтоваристві», яке передбачає системну профілактику та боротьбу з інфекційними хворобами, створення національної бази даних для здійснення контролю за поширенням інфекційних хвороб з європейською системою.

2) **Рішення Комісії № 2002/253** «Про визначення випадків, що використовуються для передачі інформації про інфекційні хвороби до мережі Співтовариства, створеної відповідно до Рішення № 2119/98», яке передбачає єдині критерії для визначення випадків інфекційних захворювань, а також налагодження співробітництва з метою профілактики та боротьби з інфекційними захворюваннями.

3) **Рішення Комісії № 2000/96** «Про інфекційні захворювання, які мають поступово охоплюватися мережею Співтовариства відповідно до Рішення 2119/98», яке передбачає запровадження переліку інфекційних та паразитарних захворювань, а також критерії визначення інфекційних захворювань, які підлягають реєстрації.

Чи відбувся прогрес в адаптації законодавства станом на 1 березня 2017 року?

Прогрес, якого досягли (2014 р. - липень 2016 р.): Варто зауважити, що **Рішення № 2119/98** є базовим, а **Рішення № 2002/253** та **Рішення № 2000/96** – його доповнюють. Водночас із вказаними рішеннями сторона ЄС, після проведення оцінки стану громадського здоров'я в Україні, рекомендувала створити єдину відповідальну інституцію в сфері громадського здоров'я, а саме Центр громадського здоров'я, як ключовий етап створення системи громадського здоров'я в Україні.

У грудні 2015 року **Міністерство охорони здоров'я** розробило Наказ № 905 «Про затвердження критеріїв, за якими визначаються випадки інфекційних та паразитарних захворювань, які підлягають реєстрації» від 28.12.2015 р. Цим

наказом встановлюються критерії визначення випадку для кожної інфекційної хвороби, інформацію про яку необхідно надсилати до єдиної мережі ЄС згідно з **Рішенням № 2002/253** про випадки інфекційних хвороб. Водночас для національних цілей такі критерії встановлено не було.

Також Міністерство охорони здоров'я розробило Наказ № 362 «Про затвердження Переліку інфекційних захворювань» від 13.04.2016 р., яким затверджено перелік інфекційних захворювань, що мають поступово охоплюватися епідеміологічним наглядом відповідно до Рішення № 2000/96. Однак, вказаний наказ не враховує змін, внесених до Рішення Комісії від 01.04.2009 р. Так, список інфекційних захворювань, щодо яких існує загальноєвропейська система епіднагляду, було дещо переглянуто, додано вістугу, клішовий вірусний енцефаліт, уточнено спосіб ідентифікації грипу (А(Н1N1)) тощо. Крім того, постанова КМУ № 157 від 21.02.2001 р. «Деякі питання реєстрації, обліку та звітності щодо інфекційних хвороб» не відповідає вказаному Рішенню Комісії та не охоплює ряд захворювань, що передбачені Рішенням. Реєстрація ж внутрішньолікарняних інфекцій, а також антибіотикорезистентності, не має системного характеру.

З огляду на рекомендацію зі сторони ЄС **створити єдиний центр громадського здоров'я**, МОЗ здійснило спробу створення єдиної національної установи для опіки над громадським здоров'ям. Для виконання даної рекомендації було прийнято Наказ № 604 «Про утворення державної установи "Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України"» від 18 вересня 2015 року. Проте, до середини 2016 року Центр громадського здоров'я так і не почав повноцінно функціонувати. Не було призначено керівника, штатний розпис ще не був затверджений.

Станом на I півріччя 2016 року положення жодного із вказаних актів ЄС у сфері громадського здоров'я не були перенесені в українське законодавство повністю.

Прогрес, якого досягли (серпень 2016 р. – 01 березня 2017 р.): Робота **Міністерства охорони здоров'я** з наближення національного законодавства до вимог ЄС у сфері інфекційних захворювань станом на 1 березня 2017 року майже не ведеться. Невирішеною досі залишилась проблема, зумовлена дублюванням та розходженням в термінах та визначеннях, що містяться у законодавстві України щодо інфекційних захворювань.

У вересні 2016 року було призначено Генерального директора **Центру громадського здоров'я (ЦГЗ) при Міністерстві охорони здоров'я України**. У липні 2016 року була затверджена структура ЦГЗ, проте МОЗ не опублікував його штатний розпис. Однак, попри це, не можна говорити про виконання рекомендації Європейської Комісії щодо створення єдиної інституції з питань громадського здоров'я. Однією з причин затримки можна назвати відсутність реорганізації цілого ряду установ, підприємств та організацій, що досі не припинили своєї діяльності та продовжують виконувати функції у сфері громадського здоров'я. Центр не почав працювати відповідно до покладених на нього функцій та в тій формі, що рекомендувалась Європейською Комісією.

За цей період, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.10.2016 р. № 1002-р, була схвалена «Концепція розвитку системи громадського здоров'я в

Україні», що розроблялась за участі представників Європейської Комісії. Згідно з цією Концепцією, окрім створення єдиного Центру громадського здоров'я, передбачається вдосконалення законодавчої бази, зокрема прийняття не лише нового законодавства щодо інфекційних захворювань, а й розробки системного законодавства для всієї системи громадського здоров'я. В Концепції, виконання етапів якої передбачено до 2020 року, передбачено удосконалення підходів до статистичної звітності та впровадження єдиних інформаційних систем і технологій у сфері громадського здоров'я, проведення інформаційної та комунікаційної політики у вказаній сфері, вдосконалення фінансування та консолідації державних ресурсів для системи громадського здоров'я, створення регіональних центрів громадського здоров'я та багато іншого. Також було підготовлено проект рішення КМУ щодо затвердження Плану заходів реалізації вказаної Концепції. Однак, станом на сьогодні, це так і залишається лише планами без їх впровадження в життя. Таким чином, станом на 1 березня 2017 року робота по адаптації національного законодавства у сфері громадського здоров'я стосовно інфекційних захворювань до вказаних рішень ЄС не має суттєвих зрушень. В роботі Міністерства охорони здоров'я відсутній нормотворчий підхід щодо втілення зобов'язань, вказаних в актах ЄС.

Висновки

Під час повторного аналізу оцінки прогресу щодо виконання Україною зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію за перший звітний період, а саме до першої половини 2016 року, було встановлено, що найбільш системно відбувається адаптація законодавства у сфері енергетики, зокрема активна адаптація вторинного законодавства та реальні кроки зі створення нової моделі ринку у секторі газу, а також точкові зміни до національного законодавства у сфері енергоефективності. З іншої сторони, реформи у сфері організації ринку електроенергії та перебудови національного енергетичного регулятора фактично зупинилися через брак політичної волі здійснити їх імплементацію. В інших сферах: транспорт, громадське здоров'я та екологія - прогрес майже відсутній.

Енергетика

Найбільшого прогресу в адаптації національного законодавства у сфері енергетики до вимог ЄС було досягнуто у сфері регулювання ринку газу, де продовжується робота з розробки необхідного вторинного законодавства, необхідного для імплементації окремих норм Закону України «Про ринок природного газу». Зокрема була вирішена проблема із формуванням постачальниками страхового запасу газу, а також розроблено ряд вторинного регулювання, необхідного для роботи компаній на ринку газу в нових умовах.

На практиці застосування нових норм закону вже сприяє кращій конкуренції між постачальниками газу у сегменті постачання газу комерційним споживачам та виходу на український ринок європейських газових компаній, створенню нових потужностей з реверсу природного газу з ЄС та створенню нових ринкових механізмів торгівлі газом. Розділення ж НАК «Нафтогаз» просувається дуже повільно та супроводжується конфліктами між різними державними інституціями і, в цілому, залежить від рішення у Стокгольмському арбітражі по зустрічних позовах «Нафтогазу» та «Газпрому».

Окремо слід відзначити завершення майже півторарічного процесу із прийняттям закону про енергетичний регулятор, який має запустити реформу цієї надважливої для функціонування енергетичних ринків агенції. Імплементація ж його положень сьогодні залежить від конкретних дій органів влади, які уповноважені запустити механізм ротації чинного складу регулятора, який вже двічі був втягнутий у скандали у 2016 році через прийняття неоднозначних регуляторних рішень.

Адаптація законодавства, що має встановити нові моделі організації ринків електроенергії та енергоефективності сьогодні, на жаль, «застрягла» на етапі прийняття у Парламенті рамкового законодавства, що блокує та надалі

відтермінує створення вторинного регулювання та запуск реальних реформ у цих секторах.

Транспорт

Зобов'язання України по імplementації Угоди про асоціацію у сфері транспорту виконуються в повільному темпі, із порушенням строків, що визначені Угодою про асоціацію. Щоб законодавство України було адаптоване якісно, необхідним є прийняття не лише законів, а й значної кількості підзаконних актів, що має бути наступним кроком у процесі імplementації. Проекти законів, що були підготовлені Міністерством інфраструктури, відповідали вимогам Директив, які необхідно імplementувати. Однак, попри все це, адаптація не просувається швидко.

Довкілля

Станом на березень 2017 року прогрес з адаптацією положень статті 4.2. Пташиної Директиви не відбувається. Україна розпочала процес створення Смарагдової мережі на територіях вже існуючих природоохоронних територій, що, в свою чергу, не має прямого відношення до адаптації національного законодавства до положень Директиви. Натомість положення статті 4.2 вимагає створення спеціальних природоохоронних територій для птахів по всій території України зі спеціальним режимом захисту таких територій.

Дотримання запропонованих рекомендацій дозволить привести у відповідність до європейських стандартів законодавство України, а також виконати зобов'язання по імplementації Угоди про асоціацію.

Громадське здоров'я

Станом на 1 березня 2017 року робота по адаптації національного законодавства у сфері громадського здоров'я стосовно інфекційних захворювань до вказаних рішень ЄС не має суттєвих зрушень. В роботі Міністерства охорони здоров'я відсутній нормотворчий підхід щодо втілення зобов'язань, вказаних в актах ЄС.

Рекомендації

Для того, щоб процес адаптації законодавства України до актів ЄС, що передбачені Угодою про асоціацію, відбувався ефективно, якісно та вчасно має бути створено механізм “зеленого коридору”, який би пришвидшив процедуру прийняття нормативно-правових актів, що розробляються на виконання зобов'язань по імплементації Угоди про асоціацію.

Енергетика

Рекомендації з адаптації

- Прийняти законопроект № 5558 щодо забезпечення використання газорозподільних систем.
- Прийняти необхідне вторинне законодавство, необхідне для запуску біржової торгівлі газом, створення кращого балансування ГТС та відкриття для конкуренції сегмента ринку з постачання газу побутовим споживачам та теплокомуненерго.
- Прийняти рамковий законопроект №4493 «Про ринок електричної енергії України», необхідний для запуску нової конкурентної моделі ринку електроенергії в Україні.
- Затвердити необхідні постанови НКРЕКП для запуску стимулюючого тарифоутворення у сфері передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами.
- Прийняти пакет законів, необхідних для запуску реформи у сфері енергоефективності, зокрема законопроект №4941 «Про енергетичну ефективність будівель», а також законопроектів №4901 «Про комерційний облік комунальних послуг» та №1581 «Про житлово-комунальні послуги».
- Забезпечити розробку та імплементацію нових стандартів у сфері енергоефективності та енергетичного маркування побутових приладів.

Рекомендації з імплементації

- Завершити процес розділення НАК «Нафтогаз України» та створення на базі оператора ГТС ПАТ «Укртрансгаз» двох незалежних компаній для управління ГТС та підземними газосховищами.
- Забезпечити перехід роботи ГТС на режим добового балансування.
- Запустити механізм біржової торгівлі газом.

- Завершити будівництво нового інтерконнектору Україна – Польща.
- Розпочати процес ротації чинних членів НКРЕКП на умовах прозорого конкурсу, для чого необхідно якнайшвидше сформувати Конкурсну комісію.
- Забезпечити належний державний нагляд над достовірністю даних енергетичного маркування побутових приладів, які подаються виробниками та імпортерами таких приладів.

Транспорт

Рекомендації з адаптації

- Для адаптації положень Директиви № 92/6 та Директиви № 2009/40 необхідним є прийняття проекту Закону № 4683 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері автомобільного транспорту з метою приведення їх у відповідність з актами Європейського Союзу".
- Для адаптації положень Директиви № 2008/68 необхідно прийняти проект Закону № 4644 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення їх у відповідність із законодавством Європейського Союзу у сфері перевезення небезпечних вантажів".

Рекомендації з імплементації

- Для ефективної імплементації положень Директиви № 92/6 та Директиви № 2009/40, після прийняття законів необхідним є прийняття низки підзаконних актів щодо запровадження процедури встановлення обмежувачів швидкості, організації роботи приватних станцій технічного обслуговування (СТО) з перевірки технічного стану транспортних засобів, визначення процедури проведення навчання для персоналу та стандартів такого навчання, організації проведення придорожніх перевірок комерційного автотранспорту на дорогах Державною службою України з безпеки на транспорті та інших важливих аспектів.
- Для забезпечення повного впровадження вимог Директиви № 2008/68 та вимог міжнародних договорів України у сфері перевезення небезпечних вантажів при здійсненні перевезень національними перевізниками необхідно:
 - чітко визначити компетенцію ЦОВВ у згаданій сфері;
 - здійснити класифікацію окремих небезпечних вантажів;
 - організувати проведення випробувань зразків тари та інших засобів утримання вантажів;
 - визначити безпечні умови перевезення окремих видів небезпечних вантажів;
 - привести у відповідність із європейськими стандартами умови перевезення небезпечних вантажів, зокрема норми стосовно функцій, обов'язків і відповідальності уповноваженого з питань безпеки перевезення небезпечних вантажів (консультанта, радника) та інших

учасників процесу;

— привести у відповідність до Директиви № 2008/68 операції з завантаження/розвантаження, перевантаження, взаємодії з іншими видами транспорту, забезпечення транспортної галузі кваліфікованим персоналом, використання рухомого складу з підвищеним рівнем безпеки конструкції.

Довкілля

Рекомендації з адаптації

- Уряду слід і надалі розглядати впровадження Пташиної Директиви в одному пакеті з Директивою про оселища: такий підхід є характерним і для країн ЄС;
- Уряду слід обрати та розробити політико-правову модель впровадження Пташиної Директиви. Обрання моделі її впровадження має передувати будь-яким напрацюванням проектів нормативно-правових актів та передбачати публічне обговорення основних альтернатив, їх переваг та недоліків.
- Необхідно провести консультації з ЄС з щодо особливостей імплементації Пташиної та Оселищної Директив. На нашу думку, уряд України має виходити з того, що імплементація Пташиної та Оселищної Директив має означати приєднання наших об'єктів до мережі NATURA 2000. Це вимагає укладання тимчасових/спеціальних двосторонніх домовленостей щодо реалізації окремих положень цих Директив.
- Мінприроди слід переглянути запропонований підхід щодо впровадження Смарагдової мережі як основи (практично заміни) для впровадження Пташиної та Оселищної Директив. Імплементація Пташиної Директиви має нести чітку додану вартість для довкілля і країни в цілому (у порівнянні із зобов'язаннями за Бернською та іншими конвенціями, які впроваджуються й іншими країнами – Росією, Білоруссю тощо, які не мають угод про асоціацію з ЄС).

Рекомендації з імплементації

- Необхідно провести детальний аналіз фінансових наслідків імплементації Пташиної Директиви, у тому числі прямих видатків та непрямих втрат, економічної вигоди від впровадження. Слід взяти до уваги, що членство наших об'єктів в мережі NATURA 2000 потенційно відкриває можливості для величезного об'єму фінансування, яке щороку здійснюється в ЄС для цих цілей.

Громадське здоров'я

Рекомендації з адаптації

- Необхідно провести оцінку національного законодавства на відповідність європейським вимогам та внести необхідні зміни (це мають зробити національні експерти).

- Переглянути національний список інфекційних захворювань, що підлягають реєстрації.
- Необхідно підсилити системну спроможність щодо виявлення та діагностування інфекційних захворювань.

Рекомендації з імплементації

- Потрібно провести навчання для лікарів щодо нового затвердженого законодавства по визначенню випадків та реєстрації інфекційних захворювань.
- Налagodити систему збору та реєстрації інформації про інфекційні захворювання, щоб була створена єдина система, а не декілька паралельних. Найкращий варіант це запровадження електронної інформаційної системи.
- Потрібно запустити повноцінне функціонування ЦГЗ, у тому числі регіональних підрозділів (філії ЦГЗ або установи, створені регіональною владою).
- Важливо забезпечити обмін інформацією з ЕСДС щодо інфекційних захворювань.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ПОЛІТИКИ

© Український центр європейської політики, 2017